УДК [37.091.12:37.013.42-051]:37.091.39
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2026.111.27

Шимко І. М.
orcid.org/0000-0003-1176-8827

АРХІТЕКТУРНА МОДЕЛЬ СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

У статті досліджено особливості діяльності соціального педагога в умовах сучасних соціальних викликів, зумовлених динамічними трансформаціями суспільства, наслідками глобальних кризових явищ та активною цифровізацією освітнього середовища. Розкрито сутність архітектурної моделі соціального педагога як цілісної, структурованої та інтегрованої системи професійної діяльності, що поєднує соціально-педагогічну діяльність, соціальну роботу та інноваційні освітні й цифрові технології. Обґрунтовано необхідність системного підходу до організації діяльності соціального педагога через побудову архітектури, яка включає взаємопов'язані компоненти: цінності та принципи, функції, інструменти й технології, напрями взаємодії та блок контролю і саморефлексії. Визначено, що така модель забезпечує логічну впорядкованість професійних дій, підвищує ефективність використання ресурсів та сприяє впровадженню інновацій без порушення цілісності діяльності. Проаналізовано основні функції соціального педагога (діагностичну, прогностичну, профілактичну, консультативну, захисну, організаційну та соціально-перетворювальну) та доведено їх ключову роль у забезпеченні гармонійного розвитку особистості в умовах соціальних ризиків. Доведено, що ефективність діяльності соціального педагога забезпечується через реалізацію цілісної архітектурної моделі, яка сприяє швидкій адаптації особистості до умов сьогодення, розвитку соціальних компетентностей, емоційного інтелекту та відповідальної поведінки. Архітектурна модель визначена як стратегічний інструмент професійного розвитку фахівця та підвищення якості соціально-педагогічної підтримки в умовах сучасних суспільних викликів, що підтверджує її практичну значущість і перспективність застосування, та впровадження її у професійну підготовку фахівців.

Ключові слова: *соціальний педагог, архітектурна модель, соціально-педагогічна діяльність, соціальна робота, учнівська молодь.*

Сучасне суспільство характеризується динамічними соціальними трансформаціями, зростанням кількості соціальних ризиків та ускладненням процесів соціалізації дітей і молоді, що істотно впливає на організацію соціально-педагогічної діяльності. У цих умовах діяльність соціального педагога набуває комплексного та багатовимірного характеру. Водночас розширення функціонального змісту професійної діяльності та активне впровадження інноваційних технологій зумовлюють необхідність її чіткої структуризації та системної організації. Відсутність цілісного підходу до побудови професійної діяльності соціального педагога призводить до її фрагментарності та зниження ефективності соціально-педагогічного впливу. У зв'язку з цим актуалізується потреба у розробці архітектурної моделі діяльності соціального педагога, що підвищує результативність професійної практики.

В умовах ускладнення соціалізації дітей і молоді дослідження в соціальній педагогіці та соціальній роботі засвідчують зростання інтересу до модернізації діяльності соціального педагога, змісту діяльності, використання інноваційних технологій і підвищення її ефективності. Зокрема, розкрито зміст професійної діяльності соціального педагога, визначено її функції, напрями та основні технології роботи з різними соціальними групами [4; 5], що формують базове теоретичне підґрунтя для розуміння професійної діяльності соціального педагога. Розглядаються питання удосконалення професійної діяльності соціального педагога засобами інноваційних соціальних технологій і методів роботи з дітьми та молоддю. Так, І. Ясточкіна [19] обґрунтовує сутність інноваційних соціальних технологій та їх значення у підвищенні ефективності соціально-педагогічної діяльності. Практичні аспекти застосування інтерактивних методів, тренінгових форм [9] та технологій роботи з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах [7] розкривають проблему інтеграції соціальних технологій у єдину систему професійної діяльності соціального педагога. Акцентується також увага дослідників на використанні цифрових та інноваційних технологій в освітньому процесі, зокрема обґрунтовано можливості використання адаптивних технологій і доповненої реальності для персоналізації навчання [21], доводиться ефективність мобільних технологій і цифрових платформ у підтримці змішаного формату навчання [20], що розширює уявлення про технологічні можливості освітнього середовища. Окремий напрям становлять дослідження, пов'язані з психолого-педагогічною підтримкою та соціально-педагогічним супроводом молоді в закладах освіти в період воєнного стану та повоєнного відновлення [12; 13; 15; 16; 17]. Зокрема розкрито підходи до формування психоемоційної стійкості, розвитку життєстійкості [1] та організації соціально-педагогічної підтримки в умовах кризових ситуацій [2].

У сучасному науковому дискурсі все більшого значення набуває системний підхід до моделювання професійної діяльності фахівців соціальної сфери, її організації в закладах освіти та підготовки майбутніх фахівців до її реалізації [6; 14]. Разом із тим, посилений інтерес визиває організація складної професійної діяльності, зокрема через використання архітектурних моделей, що дозволяють інтегрувати різні компоненти діяльності у єдину структуровану систему. У цьому контексті важливими є зарубіжні дослідження

щодо визначення особливостей екосистемної архітектурної моделі надання освітніх послуг, що передбачає координацію різних суб’єктів, ресурсів і технологій у межах єдиної системи [22]. Однак подібні підходи ще недостатньо адаптовані до сфери соціально-педагогічної діяльності та потребують подальшого розвитку. Отже, аналіз наукових джерел засвідчує, що незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених окремим аспектам діяльності соціального педагога (функціям, технологіям, методам роботи), відсутні науково обґрунтовані підходи до їх цілісної структурної інтеграції у вигляді єдиної архітектурної моделі професійної діяльності. Це зумовлює необхідність розробки такої моделі, яка б забезпечувала системність, узгодженість і ефективність соціально-педагогічної практики в умовах сучасних соціальних викликів.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та концептуалізація архітектурної моделі діяльності соціального педагога як інтегративної системи, визначення її структурних компонентів і функціональних взаємозв’язків, що забезпечують цілісність і ефективність соціально-педагогічної діяльності в умовах сучасних соціальних викликів.

У дослідженні використано аналіз і узагальнення наукових джерел для визначення сучасних підходів до діяльності соціального педагога, а також структурно-функціональний аналіз для виокремлення компонентів архітектурної моделі та встановлення зв’язків між ними. Метод моделювання застосовано з метою побудови архітектурної моделі діяльності соціального педагога як цілісної системи.

У сучасному освітньому просторі роль соціального педагога є однією з ключових і характеризується як фасилітативна та підтримуюча. В реаліях сьогодення соціальний педагог – це архітектор безпечного середовища, який допомагає дитині знайти своє місце у складному світі, що постійно змінюється та успішно соціалізуватися. Соціально-педагогічна робота з сучасною учнівською молоддю вимагає кардинально нових підходів у спілкуванні та взаємодії, це не лише знання класичної теорії педагогіки та соціальної практики, а майстерність і креативність володіння гнучкими інструментами для подолання нових соціальних викликів, зокрема: інтеграція дітей та молоді у громади після тривалої дистанційної освіти, наслідків війни, складних життєвих обставин і підтримки ментального здоров’я як в умовах війни так поствоєнного відновлення.

Ефективність діяльності соціального педагога зумовлюється рівнем сформованості його професійної компетентності, що виявляється у здатності цілісно реалізовувати функціональний зміст соціально-педагогічної діяльності, науково обґрунтовано добирати форми, методи та технології роботи відповідно до конкретних соціальних умов і потреб цільових груп. Водночас результативність професійної практики визначається не лише якістю виконання окремих функцій, а й узгодженістю їх реалізації в межах цілісної системи діяльності, що забезпечує ефективний соціально-педагогічний вплив [6; 14]. Виконуючи соціально-педагогічну діяльність в освітньому середовищі, соціальний педагог виконує роль архітектора, вибудовує індивідуальну траєкторію для багатьох несформованих особистостей.

У сучасному науковому дискурсі поняття «архітектури» та «архітектурної моделі» розглядається в межах системного та міждисциплінарного підходу як спосіб організації складних багаторівневих систем. Екосистемна архітектурна модель надання освітніх послуг, перш за все, передбачає інтеграцію різних суб’єктів, ресурсів і технологій у межах єдиної функціональної системи [22]. Архітектурний підхід дозволяє забезпечити узгодженість компонентів, координацію діяльності учасників та адаптивність системи до змін освітнього середовища, що особливо важливо при роботі з вразливими категоріями здобувачів освіти [22]. Такий підхід є доцільним для соціально-педагогічної сфери, оскільки дозволяє розглядати діяльність соціального педагога як цілісну систему, в якій поєднуються функції, інструменти, технології та міжсуб’єктна взаємодія. Це створює теоретичне підґрунтя для побудови архітектурної моделі діяльності соціального педагога як інтегративної системи, орієнтованої на забезпечення ефективної соціально-педагогічної підтримки.

Побудова архітектури діяльності соціального педагога – це не лише організація роботи, а створення системного й логічно впорядкованого простору дій, методів і взаємодій, що забезпечує цілеспрямованість і ефективність. Вона розглядається як ієрархічно структурована, взаємопов’язана система, яка узгоджує цілі, процеси, інструменти та результати соціально-педагогічної діяльності в умовах динамічних змін.

Модель діяльності є формою концептуалізації цієї архітектури, відображаючи взаємозв’язок функцій, компетентностей, інструментів і технологій та забезпечуючи цілісність і адаптивність професійної практики.

У структурі архітектурної моделі діяльності соціального педагога доцільно визначити логічно впорядковану систему (табл. 1).

У цьому контексті особливої значущості набуває архітектура діяльності соціального педагога як інтегративна основа, що визначає логіку, послідовність і взаємозв’язок компонентів професійної діяльності. Архітектурний підхід забезпечує цілісність, керованість і адаптивність соціально-педагогічної практики до сучасних викликів. Зокрема, він передбачає системність діяльності в межах чітко структурованої моделі, ефективне використання ресурсів, узгодженість соціально-педагогічного впливу через інтеграцію всіх напрямів, впровадження інновацій без порушення логіки діяльності та координацію взаємодії між учасниками освітнього процесу.

Структурування відповідних напрямів передбачає необхідність для фахівця відповідні дії у виконанні поставлених перед ним задач та виконати роботу на високому професійному рівні. Для отримання якісного результату в роботі з клієнтами (дітьми, батьками, педагогами) діяльність має бути ефективною.

Таблиця 1

Архітектура побудови моделі діяльності соціального педагога

Блок архітектури	Складові елементи	Зміст та характеристика
Цінності та принципи	Професійна етика; гуманістична спрямованість; інклюзивність; недискримінація; особистісні межі; партнерська суб'єкт-суб'єктна взаємодія	Визначають ідейно-ціннісну основу діяльності, регулюють характер взаємодії та забезпечують етичну й гуманістичну спрямованість соціально-педагогічного впливу
Функції	Діагностично-аналітична; прогностична; консультативно-просвітницька; захисно-правозахисна; профілактична; соціально-інтегративна; організаційно-координаційна	Відображають зміст і напрями професійної діяльності, забезпечують системність впливу на процес соціалізації та розвиток особистості
Інструменти та технології	Методики: соціально-педагогічна діагностика, соціометрія, робота з сім'єю, інтерактивні методи; Технології: адаптивні, медіаційні, цифрові, мобільні, кризові; Кейси: індивідуальні, групові, супровід дітей у СЖО, кризові інтервенції	Забезпечують практичну реалізацію функцій, дозволяють адаптувати діяльність до конкретних умов і потреб, підвищують її ефективність та індивідуалізацію
Взаємодія	Діти та підлітки; батьки/законні представники; педагогічні працівники; соціальні служби та соціальні інституції	Визначає міжсуб'єктний характер діяльності, забезпечує координацію, партнерство та інтеграцію зусиль усіх учасників освітнього процесу
Контроль та саморефлексія	Моніторинг і звітність; супервізія; саморефлексія	Забезпечує оцінювання результативності діяльності, корекцію професійних дій та безперервний професійний розвиток соціального педагога

Джерело: розроблено автором

Архітектурна модель також виступає чинником професійного розвитку соціального педагога і є гарантією якісної підтримки дітей і родин у будь-яких умовах. Вихідним, системоутворювальним елементом архітектури діяльності соціального педагога є блок цінностей і принципів, який визначає ідейно-смислові засади професійної діяльності соціального педагога та спрямовує її зміст і форми реалізації. До ключових цінностей належать гуманістична спрямованість, повага до гідності особистості, інклюзивність, недискримінаційність та дотримання професійної етики. До ключових цінностей належать гуманістична спрямованість, повага до гідності особистості, інклюзивність, недискримінаційність та дотримання професійної етики. Саме ціннісні орієнтації учнівської молоді визначають спрямованість соціально-педагогічної діяльності та впливають на формування відповідальної поведінки і соціальної активності молоді в умовах суспільних викликів [8]. Водночас принципи діяльності (суб'єкт-суб'єктна взаємодія, партнерство, добровільність, конфіденційність, дотримання професійних меж) забезпечують нормативно-етичну регуляцію взаємодії учасників соціально-педагогічного процесу. Вони формують ціннісну основу архітектурної моделі, визначаючи реалізацію функцій, вибір інструментів і специфіку взаємодії.

Варто зазначити, що визначені у науковій літературі функції соціального педагога ґрунтуються на нормативно закріплених напрямах його діяльності, незважаючи на відсутність на сьогодні затвердженого професійного стандарту «Соціальний педагог» як окремого нормативного документа. У таких умовах регламентація змісту професійної діяльності здійснюється через підзаконні акти та положення, що визначають функціональні обов'язки фахівця, які, своєю чергою, слугують основою для їх подальшої теоретичної інтерпретації та систематизації у наукових дослідженнях. Зокрема, у Положенні про психологічну службу у системі освіти України визначено основні види діяльності соціального педагога, серед яких соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти, просвітницька та профілактична робота, вивчення й аналіз соціальних умов розвитку, участь у процесах соціалізації та адаптації, надання допомоги дітям і сім'ям, захист прав здобувачів освіти та сприяння міжсуб'єктній взаємодії. Таким чином, нормативно визначені напрями діяльності соціального педагога виступають змістовною основою для виокремлення його функцій, які у науковому дискурсі набувають узагальненого, системного та структурованого характеру. Зазначені положення нормативного документа відображають змістовне підґрунтя для виокремлення функцій соціального педагога, які в науковому дискурсі набувають узагальненого та структурованого вигляду.

У контексті побудови архітектури діяльності соціального педагога доцільно розглядати зазначені напрями через призму функціонального підходу, що дозволяє інтегрувати їх у цілісну модель професійної діяльності. Відповідно, систему функцій соціального педагога можна представити таким чином:

1. *Діагностична*: вивчення розвитку учнів і впливу середовища та сім'ї.
2. *Прогностична*: прогнозування соціального розвитку та ризиків соціалізації.
3. *Консультативно-просвітницька*: надання порад і проведення просвітницької роботи для учнів, батьків і педагогів.
4. *Захисно-правозахисна*: забезпечення прав учнів і представлення їх інтересів.
5. *Профілактична*: попередження негативних явищ і формування безпечної поведінки та здорового способу життя.

6. *Соціально-інтегративна*: підтримка соціальної адаптації та інтеграції учнів.
7. *Організаційно-координаційна*: координація взаємодії учасників освітнього процесу.

Реалізація цих функцій забезпечує цілісний і системний вплив на соціалізацію особистості в умовах сучасних викликів. Кожна з них сприяє формуванню безпечного, підтримуючого та розвивального освітнього середовища. Таким чином, виконання цих функцій допомагає не лише вирішувати поточні проблеми, а й створює умови для профілактики соціальних ризиків, формування громадянської активності та загального благополуччя дитини.

Після визначення функцій архітектура діяльності соціального педагога розгортається через систему взаємопов’язаних компонентів, що забезпечують її практичну реалізацію. Інструментально-технологічна складова виступає операційним рівнем, трансформуючи теоретичні засади у практику. Вона охоплює методики, технології та кейси, що застосовуються відповідно до цілей і конкретних ситуацій. Методичний компонент включає діагностику, соціометричні дослідження, роботу з сім’єю та інтерактивні форми взаємодії. Технологічний - передбачає використання адаптивних, медіаційних, цифрових і мобільних рішень, а також інструментів кризового втручання для гнучкого реагування на виклики.

Кейс-орієнтований підхід передбачає використання індивідуальних і групових кейсів, супровід дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, а також реалізацію кризових інтервенцій. Методична доцільність застосування кейс-методу зумовлюється його спрямованістю на наближення навчально-практичної діяльності до реальних соціальних ситуацій, розвиток аналітичного мислення, здатності до прийняття рішень та формування професійних компетентностей фахівця соціальної сфери [10; 11]. Такий підхід забезпечує індивідуалізацію соціально-педагогічної діяльності та підвищує її результативність.

Взаємодія відображає міжсуб’єктний характер діяльності соціального педагога та виступає ключовою умовою її ефективності. Соціально-педагогічна діяльність реалізується через систему партнерських відносин між різними суб’єктами освітнього та соціального середовища. Систему соціально-педагогічної взаємодії формують такі ключові суб’єкти: здобувачі освіти (діти, підлітки, молодь); батьки або законні представники; педагогічні працівники; соціальні служби та інші соціальні інституції. Ефективність взаємодії зумовлюється рівнем координації, узгодженості дій та налагодженням партнерської взаємодії, що забезпечує створення цілісного виховного та підтримуючого середовища завдяки інтеграції зусиль різних суб’єктів закладів освіти, громадських організацій і волонтерських спільнот [3]. Соціальний педагог як координатор інтегрує зусилля різних суб’єктів для досягнення спільної мети.

Завершальним елементом архітектурної моделі є рефлексивно-оцінювальний блок, що забезпечує зворотний зв’язок і корекцію діяльності. Він охоплює моніторинг результатів, супервізію як механізм професійної підтримки та саморефлексію, що сприяє усвідомленню ефективності дій і визначенню напрямів розвитку соціального педагога.

У сукупності ці компоненти формують механізм безперервного вдосконалення діяльності соціального педагога, забезпечуючи її гнучкість і адаптивність. Ефективність моделі проявляється у здатності своєчасно реагувати на соціальні ризики, покращувати взаємодію між учасниками та підтримувати професійний розвиток фахівця.

Практична значущість моделі полягає в наданні чіткого інструментарію для організації діяльності, планування соціально-педагогічного супроводу та прийняття рішень. Систематизація дій, оптимізація ресурсів, міжвідомча взаємодія в межах застосування моделі дозволяє підвищити якість соціально-педагогічної підтримки, знизити ризики професійних помилок та забезпечити стійкість результатів діяльності в умовах динамічних соціальних змін.

Висновки. Сучасні соціальні трансформації, цифровізація освіти та зростання соціальних ризиків зумовлюють потребу переосмислення організації діяльності соціального педагога на засадах системності й наукової обґрунтованості. У цьому контексті архітектура діяльності соціального педагога розглядається як ієрархічно структурована, взаємопов’язана система, що об’єднує цінності, принципи, функції, інструменти, технології та механізми взаємодії й рефлексії. Практична значущість моделі полягає в оптимізації діяльності соціального педагога, зниженні ризиків взаємодії, підвищенні якості послуг і розвитку професійної рефлексії. Вона розглядається як стратегічний ресурс підвищення ефективності соціально-педагогічної практики.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку критеріїв оцінювання ефективності цієї моделі та її емпіричну перевірку в різних освітніх і соціальних умовах.

Використана література:

1. Амеліна, В., та Бибик, Д. Соціально-педагогічна підтримка розвитку стійкості у дітей та молоді, які постраждали від війни. *Теоретичні та методичні проблеми освіти дітей та молоді*, 2025. № 29 (1), С. 4–17. https://doi.org/10.32405/2308-3778-2025-29-1-4-17
2. Бибик, Д. Соціально-педагогічна робота в закладах освіти у воєнний та повоєнний період: механізми відновлення та згуртованості. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 2025. № 1(56). С. 27–31. DOI: https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.56.27-31
3. Бибик, Д. Д., Савельчук, І. Б. Форми реалізації партнерської взаємодії освітніх закладів з фахівцями громадських організацій та суб’єктами волонтерської діяльності. *Педагогіка партнерства: стан, проблеми, перспективи: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю)*. Житомир. 28 жовтня 2020. (с. 52–54). Житомир. 2020.

4. Журавель Т. В., Лях Т. Л. Використання інтерактивних методів у програмах з формування здорового способу життя. *Основи громадського здоров'я : теорія і практика* : навч.-метод. посіб. / Т. П. Авельцева, Т. П. Басюк, О. В. Безпалько та ін. ; за заг. ред. О. В. Безпалько. Ужгород : ВАТ «Патент», 2008.
5. Заверико Н. В. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'єю. *Педагогічні науки: теорія,історія, інноваційні технології*. 2015. № 8. С. 333–340.
6. *Концептуально-технологічна модель підготовки майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери* [монографія] / авт. кол. Т. Василюк, І. Лисоконь, І. Размолодчикова, І. Шимко. Кривий Ріг : КДПУ, 2022. 182 с. https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/6416/3/кол_моно_СПСР_2022.pdf
7. Красношапка Ю., Іонова І. Технології соціальної роботи з дітьми, які опинилися в складних життєвих обставинах. *Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади* : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції 04 червня 2024 року. м. Суми, 2024. С. 116–119.
8. Куниця Т. Ю., Савельчук І. Б., Гончар Л. В., Бибик Д. Д., Амеліна В. М. *Соціальні очікування учнівської молоді XXI століття :* монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 93 с.
9. Мільчевська Г. С., Ель Хатрі Г., Малютіна Н. О. Тренінгова робота в умовах закладів освіти та у громаді. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Вип. № 69. Т. 1. С. 106–110. http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/index.php/archiv?id=117
10. Міщенко І. Компетентність як детермінанта професійного становлення особистості викладача. *Проблеми загальної та педагогічної психології*: Зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України. 2002. Том 4. Ч. 6. С. 153–160.
11. Міщенко І. Б. Методична доцільність використання кейс-методу в підготовці фахівців соціальної сфери. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Сер. 11: Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління. 2008. № 7. С. 38–44.
12. *Покоління перемоги: технології соціально-педагогічного супроводу*: методичний посібник / Куниця Т. Ю., Савельчук І. Б., Гончар Л. В., Рогальська-Яблонська І. П., Бибик Д. Д., Гудим І. М., Амеліна В. М.; за заг. ред. Т. Ю. Куниці. Івано-Франківськ : НАІР, 2025. 142 с.
13. Савельчук, І. Соціальні очікування молоді: від теоретичного осмислення до практичного застосування у воєнний та післявоєнний період. *Social Work and Education*, 2022. Vol. 9, No. 1. pp. 113–121. DOI: https://doi.org/10.25128/2520-6230.22.1.9
14. Савельчук, І. Б. Соціально-педагогічні засади формування фахівців соціальної сфери (рецензія на колективну монографію «Концептуально-технологічна модель підготовки майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери», 2022). *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2023, № 1(10). С. 165–167. DOI: https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(10).2023.282291
15. *Сила незламності: техніки підтримки та відновлення* : метод. посіб./ за ред. Т. Курганської. К.: ТОВ «7БЦ», 2025. 208 с.
16. Сисоєва, С. О., Литовченко, О. В., Куниця, Т. Ю. Соціально-педагогічний супровід учнів в умовах воєнного стану в Україні. Подолання особистісної крихкості і обмежень. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 7(2),2025.С. 1–11. URL:https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7203
17. *Соціально-педагогічна робота в закладах освіти часів відбудови України: проблеми та перспективи: препринт* / Т. Ю. Куниця, І. Б. Савельчук, Л. В. Гончар, І. П. Рогальська-Яблонська, Д. Д. Бибик, І. М. Гудим, В. М. Амеліна ; за заг. ред. Т. Ю. Куниці, І. Б. Савельчук. Івано-Франківськ : НАІР, 2025. 36 с.
18. Шимко І. М. Соціалізація молоді в умовах соціальних викликів: освіта, інклюзія та професійна самореалізація. *Синергія освітніх, соціальних та поведінкових наук в умовах трансформацій* : монографія / авт. кол. О. Бєлікова, Т. Василюк, Л. Гапоненко, І. Грабовець та ін.; упор. І. Лисоконя. Кривий Ріг : Видавець Р. А. Козлов ; КДПУ, 2026. 390 с. DOI: https://doi.org/10.31812/123456789/12521
19. Ясточкіна, Ірина Анатоліївна Інноваційні соціальні технології у роботі з дітьми та молоддю. *Науковий вісник Ужгородського університету* : збірник наукових праць; серія: Педагогіка. Соціальна робота, 2021. Вип. 2 (49). С. 245–248. https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/1bfa043f-2ce7-46fe-b6f0-6cfed80bfd51
20. Awedh, M., Mueen, A., Zafar, B., Manzoor, U. Using Socrative and Smartphones for the support of collaborative learning. *International Journal on Integrating Technology in Education*. 2015. Vol. 3, No. 4, https://doi.org/10.5121/ijite.2014.3402
21. Marienko M. V. Personalization of learning using adaptive technologies and augmented reality / Maiia V. Marienko, Yulia H. Nosenko, Mariya P. Shyshkina. *CEUR Workshop Proceedings*. 2020. Vol. 2731. P. 341–356. https://doi.org/10.31812/123456789/4418
22. Miguel Angel Ortiz Esparza, Jaime Muñoz Arteaga, José Eder Guzmán Mendoza, Juana Canul-Reich, Julien Broisin. An Eco-System Architectural Model for Delivering Educational Services to Children with Learning Problems in Basic Mathematics. *International Journal of Information Technologies and Systems Approach*, 2019, 12 (2), pp.61-81. https://doi.org/10.4018/IJITSA.2019070104

References:

1. Amelina V., Bybyk D. (2025). Sotsialno-pedahohichna pidtrymka rozvytku stiikosti u ditei ta molodi, yaki postrazhdaly vid viiny [Socio-pedagogical support for resilience development of children and youth affected by war]. *Teoretychni ta metodychni problemy osvity ditei ta molodi*. № 29 (1). S. 4–17. DOI: https://doi.org/10.32405/2308-3778-2025-29-1-4-17 [in Ukrainian].
2. Bybyk D. (2025). Sotsialno-pedahohichna robota v zakladakh osvity u voiennyi ta povoiennyi period: mekhanizmy vidnovlennia ta zghurtovanosti [Socio-pedagogical work in educational institutions during wartime and postwar periods: mechanisms of recovery and cohesion]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia "Pedahohika. Sotsialna robota". № 1 (56). S. 27–31. DOI: https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.56.27-31 [in Ukrainian].
3. Bybyk D., Savelchuk I. (2020). Formy realizatsii partnerskoi vzaiemodii osvitnikh zakladiv z fakhivtsiamy hromadskykh orhanizatsii ta sub'iektamy volonterskoi diialnosti [Forms of partnership interaction between educational institutions and NGOs and volunteers]. *Pedahohika partnerstva: stan, problemy, perspektyvy: materialy vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. Zhytomyr. S. 52–54 [in Ukrainian].
4. Zhuravel T., Liakh T. (2008). Vykorystannia interaktyvnykh metodiv u prohramakh z formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia [Use of interactive methods in programs for healthy lifestyle formation]. *Osnovy hromadskoho zdorovia: teoriia i praktyka*. Uzhhorod [in Ukrainian].
5. Zaveryko N. (2015). Tekhnolohii sotsialno-pedahohichnoi roboty z simieiu [Technologies of socio-pedagogical work with family]. *Pedahohichni nauky*. № 8. S. 333–340 [in Ukrainian].

6. Vasyliuk T., Lysokon I., Razmolodchykova I., Shymko I. (2022). *Kontseptualno-tekhnolohichna model pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv sotsialno-pedahohichnoi sfery* [Conceptual and technological model of training future specialists in socio-pedagogical field]. Kryvyi Rih: KDPU. URL: https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/6416/3/кол_моно_СПСР_2022.pdf [in Ukrainian].
7. Krasnoshapka Yu., Ionova I. (2024). *Tekhnolohii sotsialnoi roboty z ditmy, yaki opynylysia v skladnykh zhyttievykh obstavynakh* [Technologies of social work with children in difficult life circumstances]. Sumy. S. 116–119 [in Ukrainian].
8. Kunytsia T., Savelchuk I., Honchar L., Bybyk D., Amelina V. (2023). *Sotsialni ochikuvannia uchnivskoi molodi XXI stolittia* [Social expectations of student youth of the XXI century]. Ivano-Frankivsk : NAIR [in Ukrainian].
9. Milchevska H., El Khatri H., Maliutina N. (2020). Treninova robota v umovakh zakladiv osvity ta u hromadi [Training work in educational institutions and communities]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti*. № 69. S. 106–110. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/index.php/archiv?id=117 [in Ukrainian].
10. Mishchenko I. (2002). Kompetentnist yak determinanta profesiinoho stanovlennia osobystosti vykladacha [Competence as a determinant of professional development of a teacher]. *Problemy zahalnoi ta pedahohichnoi psykholohii*. S. 153–160 [in Ukrainian].
11. Mishchenko I. (2008). Metodychna dotsilnist vykorystannia keis-metodu v pidhotovtsi fakhivtsiv sotsialnoi sfery [Methodological feasibility of case-method in training social specialists]. *Naukovyi chasopys NPU*. № 7. S. 38–44 [in Ukrainian].
12. Kunytsia T. et al. (2025). *Pokolinnia peremohy: tekhnolohii sotsialno-pedahohichnoho suprovodu* [Generation of victory: technologies of socio-pedagogical support]. Ivano-Frankivsk : NAIR [in Ukrainian].
13. Savelchuk I. (2022). Sotsialni ochikuvannia molodi: vid teoretychnoho osmyslennia do praktychnoho zastosuvannia u voiennyi ta pisliavoiennyi period [Social expectations of youth: from theory to practice in wartime and postwar period]. *Social Work and Education*. Vol. 9 (1). S. 113–121. DOI: https://doi.org/10.25128/2520-6230.22.1.9
14. Savelchuk I. (2023). Sotsialno-pedahohichni zasady formuvannia fakhivtsiv sotsialnoi sfery [Socio-pedagogical principles of training social specialists]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*. № 1 (10). S. 165–167. DOI: https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(10).2023.282291 [in Ukrainian].
15. Kurhanska T. (Ed.). (2025). *Syla nezlamnosti: tekhniky pidtrymky ta vidnovlennia* [Strength of resilience: techniques of support and recovery]. Kyiv [in Ukrainian].
16. Sysoieva S., Lytovchenko O., Kunytsia T. (2025). Sotsialno-pedahohichnyi suprovid uchniv v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Socio-pedagogical support of students under martial law]. *Visnyk NAPN Ukrainy*. Vol. 7 (2). S. 1–11. DOI: https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7203 [in Ukrainian].
17. Kunytsia T. et al. (2025). *Sotsialno-pedahohichna robota v zakladakh osvity chasiv vidbudovy Ukrainy: problemy ta perspektyvy* [Socio-pedagogical work in education during Ukraine’s recovery: problems and prospects]. Ivano-Frankivsk: NAIR [in Ukrainian].
18. Shymko I. (2026). *Sotsializatsia molodiv umovah sotsialnyh vyklykiv: osvita,inkluziia ta profesiyna samorealizatsiia*. Synergiia osvitnih, sjtsialnyh ta povedinkovyh nauk v umovah transformatsi [Socialization of Youth in the Face of Social Challenges: Education, Inclusion and Professional Self-Realization] Kryvyi Rih : KDPU : DOI: https://doi.org/10.31812/123456789/12521 [in Ukrainian].
19. Yastochkina I. (2021). Innovatsiini sotsialni tekhnolohii u roboti z ditmy ta moloddiu [Innovative social technologies in work with children and youth]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*. № 2 (49). S. 245–248. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/1bfa043f-2ce7-46fe-b6f0-6cfed80bfd51 [in Ukrainian].
20. Awedh M., Mueen A., Zafar B., Manzoor U. (2015). Using Socrative and Smartphones for the support of collaborative learning. *International Journal on Integrating Technology in Education*. Vol. 3 (4). DOI: https://doi.org/10.5121/ijite.2014.3402
21. Marienko M., Nosenko Y., Shyshkina M. (2020). Personalization of learning using adaptive technologies and augmented reality. *CEUR Workshop Proceedings*. Vol. 2731. P. 341–356. DOI: https://doi.org/10.31812/123456789/4418
22. Ortiz Esparza M., Arteaga J., Mendoza J., Canul-Reich J., Broisin J. (2019). An Eco-System Architectural Model for Delivering Educational Services. *International Journal of Information Technologies and Systems Approach*. Vol. 12 (2). P. 61–81. DOI: https://doi.org/10.4018/IJITSA.2019070104

I. Shymko. Architectural model of a modern social pedagogue in the realities of today

The article studies the peculiarities of the activity of a social educator in the context of modern social challenges caused by dynamic transformations of society, the consequences of global crisis phenomena and active digitalization of the educational environment. The essence of the architectural model of the social pedagogue as an integral, structured and integrated system of professional activity that combines socio-pedagogical activity, social work and innovative educational and digital technologies is revealed. The need for a systematic approach to the organization of the activities of a social educator through the construction of an architecture that includes interrelated components: values and principles, functions, tools and technologies, areas of interaction and a block of control and self-reflection has been substantiated. It is determined that such a model provides a logical ordering of professional actions, increases the efficiency of the use of resources and promotes the introduction of innovations without violating the integrity of activities. The main functions of a social educator (diagnostic, prognostic, preventive, consultative, protective, organizational and socially transformative) are analyzed and their key role in ensuring the harmonious development of the individual in the conditions of social risks is proved. It has been proved that the effectiveness of the social pedagogue’s activity is ensured through the implementation of a holistic architectural model that contributes to the rapid adaptation of the individual to the conditions of today, the development of social competencies, emotional intelligence and responsible behavior. The architectural model is defined as a strategic tool for the professional development of a specialist and improving the quality of social and pedagogical support in the face of modern social challenges.

Key words: *social pedagogue, architectural model, socio-pedagogical activity, social work, student youth.*

Дата першого надходження статті до видання: 24.06.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 01.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 25.09.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0